

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 1 czerwca 2022 r.

w sprawie ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 26 maja 2022 r. ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, wprowadza do jej tekstu następujące poprawki:

- 1) w art. 1 w pkt 17, w art. 22a w § 3 po wyrazach „izbach Sądu Najwyższego” dodaje się wyrazy „, posiadających co najmniej siedmioletni staż na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego”;
- 2) w art. 1 w pkt 17, w art. 22c w § 2 w zdaniu trzecim wyraz „przepis” zastępuje się wyrazem „przepisy”;
- 3) w art. 1 w pkt 17, w art. 22c w § 4 skreśla się wyrazy „i art. 22b § 1”;
- 4) w art. 1 w pkt 20, w § 1:
 - a) w pkt 3 wyrazy „w przypadkach przewidzianych w przepisach szczególnych” zastępuje się wyrazami „, w tym uchwał podjętych w sprawach przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku”,
 - b) skreśla się pkt 9;
- 5) w art. 1 w pkt 24:
 - a) w poleceniu nowelizacyjnym wyrazy „§ 4–25” zastępuje się wyrazami „§ 4–24”,
 - b) skreśla się § 4;
- 6) w art. 1 w pkt 34 skreśla się lit. a;
- 7) w art. 2 w pkt 1:

- a) w poleceniu nowelizacyjnym wyrazy „§ 3–15” zastępuje się wyrazami „§ 3–14”,
 - b) skreśla się § 3;
- 8) w art. 2 w pkt 1:
- a) w § 4 wyrazy „o którym mowa w § 6” zastępuje się wyrazami „o którym mowa w § 7”,
 - b) w § 7 wyrazy „o których mowa w § 4” zastępuje się wyrazami „o których mowa w § 5”;
- 9) w art. 2 w pkt 1, w § 5 skreśla się wyrazy „określony w przepisach odrębnych”;
- 10) w art. 2 w pkt 2 skreśla się lit. a;
- 11) w art. 4 w pkt 1, w § 4 wyraz „apelacji” zastępuje się wyrazem „apelację.”;
- 12) w art. 4 w pkt 1, w § 4 skreśla się wyrazy „określony w przepisach odrębnych”;
- 13) w art. 4 skreśla się pkt 2;
- 14) w art. 4 w pkt 4 skreśla się lit. a;
- 15) w art. 5 skreśla się pkt 1;
- 16) w art. 5 w pkt 2, w art. 5a:
- a) w § 4 w zdaniu czwartym wyraz „przepis” zastępuje się wyrazem „przepisy”,
 - b) w § 16 w zdaniu trzecim wyraz „Przepis” zastępuje się wyrazem „Przepisy”;
- 17) w art. 5 skreśla się pkt 3;
- 18) art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Art. 7. 1. W sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia

w życie niniejszej ustawy, w których nie został wyznaczony skład sądu, stosuje się odpowiednio przepisy art. 29 ustawy zmienianej w art. 1, art. 23a ustawy zmienianej w art. 2, art. 42a ustawy zmienianej w art. 4 oraz art. 5a ustawy zmienianej w art. 5.

2. W sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, w których został wyznaczony skład sądu, do wniosku i jego rozpoznania stosuje się odpowiednio przepisy art. 29 ustawy zmienianej w art. 1, art. 23a ustawy zmienianej w art. 2, art. 42a ustawy zmienianej w art. 4 oraz art. 5a ustawy zmienianej w art. 5, z tym że wniosek może być złożony w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2, upływa po wydaniu wyroku przez sąd pierwszej instancji lub drugiej instancji albo wojewódzki sąd administracyjny, a od wyroku wniesiono środek zaskarżenia, rozpoznanie tego środka wstrzymuje się do czasu rozpoznania wniosku. Do wniosku i jego rozpoznania stosuje się odpowiednio przepisy art. 29 ustawy zmienianej w art. 1, art. 23a ustawy zmienianej w art. 2, art. 42a ustawy zmienianej w art. 4 oraz art. 5a ustawy zmienianej w art. 5. Uznając wniosek za zasadny, sąd stwierdza, że zachodziła podstawa do wyłączenia sędziego, który brał udział w wydaniu zaskarżonego wyroku. Postanowienie uwzględniające wniosek stanowi przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, złożony po wydaniu wyroku przez sąd pierwszej lub drugiej instancji albo wojewódzki sąd administracyjny pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli od wyroku nie wniesiono środka zaskarżenia.”;

19) w art. 8 w ust. 4 w zdaniu pierwszym wyrazy „rozpoznają sędziowie wyznaczeni” zastępuje się wyrazami „rozpoznają sędziowie posiadający co najmniej siedmioletni staż na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, wyznaczeni”;

20) w art. 8 w ust. 4 skreśla się zdanie trzecie;

21) po art. 8 dodaje się art. 8a w brzmieniu:

„Art. 8a. 1. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy orzeczenia wydane w Izbie Dyscyplinarnej uznaje się za nieważne i pozbawione skutków prawnych.

2. W przypadku gdy na podstawie orzeczenia, o którym mowa w ust. 1,

wynagrodzenie sędziego albo uposażenie sędziego w stanie spoczynku zostało obniżone, dokonuje się niezwłocznie wyrównania wszystkich składników wynagrodzenia albo uposażenia do pełnej wysokości.

3. Sędzia, który został zawieszony w wykonywaniu czynności służbowych na podstawie orzeczenia, o którym mowa w ust. 1, podejmuje czynności służbowe zgodnie z podziałem czynności ustalonym w dniu zawieszenia. W okresie 3 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy do sędziego, o którym mowa w zdaniu pierwszym, nie stosuje się przepisów art. 22a § 4b pkt 1 i 2 ustawy zmienianej w art. 4.”;

22) art. 9 otrzymuje brzmienie:

„Art. 9. 1. W terminie miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy Izba Odpowiedzialności Zawodowej z urzędu rozpoznaje sprawy rozstrzygnięte orzeczeniami, które zgodnie z art. 8a ust. 1 uznaje się za nieważne i pozbawione skutków prawnych.

2. W sprawach dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów oraz asesorów sądowych, rozpoznawanych przez Izbę Odpowiedzialności Zawodowej na podstawie ust. 1, przyjmuje się, że przedawnienie dyscyplinarne nie nastąpiło.”;

23) art. 10 otrzymuje brzmienie:

„Art. 10. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosunek służbowy osoby powołanej na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego orzekającego w Izbie Dyscyplinarnej uznaje się za rozwiązany. Osoba, o której mowa w zdaniu pierwszym, nie może zostać powołana na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego.”;

24) skreśla się art. 11;

25) w art. 12 w zdaniu pierwszym po wyrazach „losuje sędziów Sądu Najwyższego” dodaje się wyrazy „, posiadających co najmniej siedmioletni staż na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego,”;

26) w art. 16 w ust. 3 wyraz „Przepis” zastępuje się wyrazem „Przepisy”;

27) w art. 16 dodaje się ust. 4–6 w brzmieniu:

„4. Należności Izby Dyscyplinarnej, nierozliczone w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, przejmuje Sąd Najwyższy i rozlicza je w ramach rozdziału 75102 Naczelne organy sądownictwa. Zobowiązania Izby Dyscyplinarnej, nieuregulowane do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, przejmuje Sąd Najwyższy i pokrywa je w ramach rozdziału 75102 Naczelne organy sądownictwa.

5. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego dokona przeniesienia niewydatkowanych środków z rozdziału 75114 Działalność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego do rozdziału 75102 Naczelne organy sądownictwa, w tym przeniesienia wydatków na uposażenia i wynagrodzenia osobowe, zachowując tożsamość tych wydatków.

6. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy mienie pozostające w dyspozycji Izby Dyscyplinarnej przejmuje Sąd Najwyższy.”;

28) skreśla się art. 17;

29) skreśla się art. 18.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI

UZASADNIENIE

Senat – po rozpatrzeniu ustawy z dnia 26 maja 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (dalej jako „ustawa nowelizująca”) – uchwalił do jej tekstu 29 poprawek.

Uwzględniając dotychczasowe rozstrzygnięcia zarówno Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jak i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w których jednoznacznie zostało przesądzone, że Izba Dyscyplinarna nie jest organem niezawisłym i bezstronnym oraz nie ma atrybutu sądu ustanowionego na podstawie ustawy, a zatem jej funkcjonowanie daje asumpt do stwierdzenia, że Rzeczpospolita Polska narusza zobowiązania wynikające z art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej oraz uchybia standardowi z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Senat uznał, że należy wprowadzić do porządku krajowego takie rozwiązania, które – po pierwsze – wyeliminują z obrotu prawnego orzeczenia wydane w tej izbie i zobligują tworzoną Izbę Odpowiedzialności Zawodowej do rozpoznania spraw, które zostały skierowane do Izby Dyscyplinarnej w możliwie krótkim terminie, tj. miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej. Senat ma przy tym świadomość, że dla budowania społecznego zaufania do wymiaru sprawiedliwości niezbędne jest zapewnienie, by sprawy dyscyplinarne sędziów zostały rozpatrzone zgodnie z wymogami sprawiedliwości i rzetelności, podobnie zresztą jak sprawy związane z wyrażeniem zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Niemniej dopóki nie zostaną podjęte stosowne uchwały przez organ wykazujący konstytutywne cechy sądu, a zatem niezawisły i bezstronny, sędziowie, którzy zostali zawieszani w czynnościach służbowych przez Izbę Dyscyplinarną, powinni powrócić do orzekania zgodnie z podziałem czynności ustalonym w dniu zawieszenia (w swoich „macierzystych” wydziałach), zaś należne im wynagrodzenia powinny zostać wypłacone w pełnej wysokości. Postanowienia w tym zakresie zostały zawarte w poprawkach **nr 21 i 22**, natomiast poprawki **nr 28 i 29** wyrażają ich merytoryczne konsekwencje.

Po drugie, Senat stoi na stanowisku, że osoby powołane na urząd sędziego w Izbie Dyscyplinarnej, wobec rozlicznych uchybień, jakie miały miejsce w ich procesie nominacyjnym, a nade wszystko ze względu na to, że samej Izby Dyscyplinarnej nie można uznać za sąd, nie powinny dalej orzekać w Sądzie Najwyższym ani też korzystać ze stanu spoczynku. Co więcej: fakt, iż mimo zastosowania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej środka

zabezpieczającego sprowadzającego się do zawieszenia funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej osoby te podejmowały czynności orzecznicze, rzutuje negatywnie na ocenę ich kwalifikacji etycznych i stanowi argument na rzecz wprowadzenia zakazu powołania ich na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w przyszłości. Wyraz tym przekonaniom dają poprawki **nr 23 i 24**, a dodatkowo wiąże się z nimi poprawka **nr 20**.

Zdaniem Senatu, wskazane jest zagwarantowanie, że w nowej Izbie Odpowiedzialności Zawodowej znajdą się wyłącznie sędziowie mający wieloletnie doświadczenie w orzekaniu na najwyższym szczeblu. Autorytet tych osób powinien w szczególności sprzyjać wzmocnieniu legitymacji Izby Odpowiedzialności Zawodowej i ugruntowaniu takiego wizerunku sądownictwa dyscyplinarnego, który jest pożądany w państwie demokratycznym. Jednocześnie proponowany wymóg siedmioletniego stażu na stanowisku Sądu Najwyższego uchyli niebezpieczeństwo, że do Izby Odpowiedzialności Zawodowej zostanie wyznaczony sędzia powołany w warunkach wywołujących zastrzeżenia, o których mowa w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Cele te realizować mają korekty objęte poprawkami **nr 1, 19 i 25**.

Ponieważ wyroki europejskich trybunałów wydane w ostatnich latach (i to nie tylko w sprawach polskich) wskazują, że poważne uchybienia proceduralne na etapie poprzedzającym powołanie konkretnej osoby na stanowisko sędziowskie, mogą później stanowić przesłankę uznania, że sędzia nie daje gwarancji niezawisłości i bezstronności, a sąd obsadzony z jego udziałem nie jest sądem w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, nie można zaakceptować tych przepisów ustawy nowelizującej, z których wynika, że „okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważania orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności”. W związku z tym Senat – mając na względzie m.in. art. 9 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – wniósł poprawki **nr 5, 7 13 i 15**.

Ponadto w ocenie Senatu w trakcie prac legislacyjnych nie wskazano przekonujących argumentów, które przemawiałyby za koniecznością wprowadzenia nowego typu przewinienia dyscyplinarnego w postaci „odmowy wykonywania wymiaru sprawiedliwości”. Propozycja skreślenia przepisów określających taki delikt dyscyplinarny (poprawki **6, 10 i 14**) wynika także z tego, że znamiona wyżej wskazanego przewinienia mogłyby wywoływać wątpliwości

z uwagi na zbieżność (przynajmniej w części) ze znamionami przewinień służbowych, które zostały stypizowane w już obowiązujących przepisach.

Poprawka **nr 27** uzupełnia rozwiązania intertemporalne, ponieważ Izba Dyscyplinarna cieszyła się autonomią budżetową, w związku z czym jej likwidacja wymaga podjęcia przez ustawodawcę określonych decyzji odnośnie do nierozliczonych należności przysługujących tej izbie, jej zobowiązań i majątku pozostającego w jej dyspozycji. Nieodzowne jest również upoważnienie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do dokonania przeniesienia wydatków w ramach odpowiednich rozdziałów budżetu.

Pozostałe poprawki objęte uchwałą Senatu mają charakter redakcyjny, to jest:

- 1) poprawki **nr 2, 16 i 26** uwzględniają fakt, że przepisy odsyłające zakładają odpowiednie stosowanie kilku jednostek redakcyjnych;
- 2) poprawki **nr 3, 8 i 18** eliminują zbędne lub poprawiają błędne odesłania;
- 3) poprawka **nr 4** zmierza do zapewnienia prawidłowych relacji w obrębie katalogu spraw należących do właściwości Izby Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz usunięcia odesłania, które nie czyni zadość wspomnianej wytycznej dotyczącej formułowania odesłań;
- 4) poprawki **nr 9 i 12** usuwają odesłania, które z powodu braku precyzji nie odpowiadają zasadzie wyrażonej w § 156 ust. 2 „Zasad techniki prawodawczej”;
- 5) poprawka **nr 11** koryguje oczywistą omyłkę redakcyjną;
- 6) poprawka **nr 17** usuwa przepisy, których dodanie w ustawie zmienianej w art. 5 nie jest konieczne wobec uregulowania zakładającego odpowiednie stosowanie norm prawnych zawartych w dwóch innych ustawach.